

Ny utredning av tandvårdssystem

Veronica Palm (S) fick 2018 regeringens uppdrag att utreda och föreslå förändringar i tandvårdssystemet med målet att förbättra möjligheterna för "en regelbunden och förebyggande tandvård och syfta till att minska skillnaderna i tandhälsa för befolkningen". Utredningens slutbetänkande heter "När behovet får styra" och presenterades den 1 mars 2021.

Hallå där Pia Gabre, övertandläkare Kunskapscentrum för äldretandvård, Folk tandvården Region Uppsala och en av medarbetarna i utredningen!

Varför ville regeringen göra utredningen?

– Man har sett att tandhälsan i Sverige inte är jämlik. Det finns många socioekonomiska faktorer som påverkar både tandhälsan och hur ofta man besöker tandvården. Det ville politikerna ha en genomlysning av och se om det gick att åtgärda på något sätt. Seniorer är en av flera grupper som har högre risk att drabbas av munsjukdomar jämfört med yngre och det behövs ett tandvårdssystem som ger stöd och förbättrar deras hälsa.

Utredningen är på 1100 sidor, vill du kortfattat beskriva hur ni har tänkt?

– Huvudtanken är att man vill gå ifrån generella tandvårdsstöd där alla får lika del till ett mer behovsriktat stöd så att de resurser som samhället vill satsa gör

större nytta. Detta sker via en individuell riskbedömning som styr resurserna till rätt personer. Utredningens förslag ska stödja regelbunden och förebyggande tandvård. Tanken är att man ska gå regelbundet men inte överkonsumera tandvård. Friska vuxna upp till 60 år med låg risk att utveckla tandsjukdomar föreslås få en undersökning till låg avgift var tredje år. Det finns många som går varje år, det kan man fortsätta med men extrabesöken blir inte subventionerade.

Vilka förändringar föreslår ni som kan vara aktuella för seniorer?

– För friska seniorer subventioneras undersökningen och där görs en tandhälsoplan och där planerar man in förebyggande tandvård under given tidsperiod. Kostnaden för undersökning och de planerade förebyggande besöken blir då 200 kronor/ besök. Det kommer vara en bra hjälp för seniorer som bedöms ha

hög risk för munsjukdomar men inte har Nödvändig tandvård idag. Att det kommer kosta 200 kronor är också bra och det är förutsägbart – man vet vad det kommer att kosta oavsett vilken tandläkare man går till.



FOTO: Folk tandvården Region Uppsala

Hur är det om allmänhälsan sviktar?

– Då kan man få del av ett statligt selektivt tandvårdsstöd som ersätter stora delar av nuvarande regionala stöd, till exempel så kallad Nödvändig tandvård för personer med stora omvårdnadsbehov i sitt dagliga liv.

Det nya stödet föreslås ges till personer med långvarig nedsatt fysisk, psykisk eller kognitiv funktion som kan bero på allmänsjukdom, vara medfödd eller förvärvat tillstånd och som innebär sämre förutsättningar att ta hand om munhälsan. Jämfört med idag föreslås att det ska finnas flera vägar för att få ta del av stödet. Till

exempel kan det vara svårt för en person med demenssjukdom som vårdas av närstående att få tillgång till de särskilda tandvårdsstöden, men vi föreslår förenklade regler och alternativa beslutsvägar. För personer med långvarigt selektivt tandvårdsstöd kostar samtliga besök 200 kronor.

Idag ingår tandvårdsbesöken i hälso- och sjukvården och patienten betalar 1150 kronor per år innan frikort utfärdas. Vårt förslag är att det tas bort från hälso- och sjukvårdens frikort och patienten betalar som mest 1600 kronor per år för tandvård. Detta blir lite dyrare för patienten men är en av prislapparna för att kunna ge fler subventionerad tandvård. Det ska också bli lättare både för patient och för vårdgivare att ansöka om stödet.

Många personer inom äldreomsorgen får idag en årlig munhälsobedömning från tandvården. Ni föreslår att detta tas bort – varför?

– Vi har fått titta på alla stöd som finns idag och utvärdera om dessa pengar används på bästa sätt för patienterna, och här bedömdes svaret vara nej. Vi föreslår att munhälsobedömning och munvårdsutbildning till personal tas bort. I dagsläget ligger ansvaret för att erbjuda och betala munvårdsutbildning på regionerna. Vi föreslår i utredningen att kommunen som arbetsgivare ska vara ansvarig för att utbilda sin personal.

Till stöd i detta håller Socialstyrelsen på att ta fram digitala utbildningar. Idag upprättas ett munvårdskort i samband med munhälsobedömningen som berättar

om patientens behov och rekommendationer om egenvård. I utredningen föreslås att detta ska upprättas vid den vanliga undersökningen istället.

Vad händer nu?

– Nu går utredningen ut på remiss och sen ska regeringen ta ställning till om man vill lägga fram den som proposition för riksdagen. Då kan de välja att föreslå utredningen i sin helhet eller bara delar. Och så är det snart valår. Förslagen kan bli verklighet tidigast 2026, säger Pia Gabre.

Utredningen När behovet får styra – ett tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa finns på Regeringen.se

Hallå där Ann-Charlotte Sundelin, tandvårdsdirektör, Folk tandvården Västra Götaland!

Vilka av utredningens förslag ser du kan bäst leda till en mer jämlik tandhälsa och tandvård för våra seniorer?

– Det finns flera delar i utredningsförslaget som styr mot en mer jämlik vård för, inte minst, seniorer, säger Ann-Charlotte Sundelin.

- Personens behov ska styra hur ofta viss tandvård ges.
- För vuxna utan särskilda behov föreslås en låg och fast kostnad (200 kronor) för undersökning och viss förebyggande vård, vilket bedöms ha förutsättningar att leda till mer jämlik tandvård och tandhälsa.
- Ett nytt statligt stöd för personer med särskilda behov förväntas öka förutsägbarheten och upplevas som mer rättvist och jämlikt jämfört med dagens system.



FOTO: Folk tandvården Västra Götaland

Vidarebefordra gärna brevet

Nyhetsbrevet från Centrum för äldretandvård har kommit ut sedan 2011 och skickas ut via mail fyra gånger per år.

Vidarbefodra gärna nyhetsbrevet till andra personer som du tror kan ha nytta och glädje av informationen.

Har du synpunkter om innehållet i CÄT:s nyhetsbrev eller vill du börja prenumerera? Kontakta redaktionen.

Kontakt

Isabelle Johansson, Centrum för äldretandvård
E-post: isabelle.johansson@vgregion.se